

'שלא במקומם' ראפת חטאב ועדי עוז-ארי

התערוכה "שלא במקומם", הינה פרי של שיתוף פעולה ראשון בין עדי עוז-ארי לראפת חטאב מאז נפגשו לראשונה בלימודי התואר השני בבצלאל לפני כשש שנים. במהלך הלימודים חלקו השניים סטודיו. העבודה בחלל המשותף יצרה דיאלוג בין השניים על אף השוני הרב בגישתם האמנותית והמדיומאלית. מאז הם ממשיכים לעבוד זו לצד זה ולנהל שיח סביב מקומה ותפקידה של האמנות במציאות הישראלית המורכבת.

נקודת המוצא של השניים בתערוכה היא מיקומה הגיאוגרפי של גלריה הלובי-מקום לאמנות הממוקמת ברחוב ארלוזורוב 6, והופכים אותה לנקודת מוצא מרכזית הכורכת סביבה התרחשויות היסטוריות מהעיר יפו ותל-אביב כעיר מתפתחת.

בשנת 1902 פגעה ביפו מגפת הכולרה אשר התפשטה מאזור מצרים. השלטונות העות'מאניים אסרו לקבור את נספי המגיפה בבתי הקברות בלב אזור בנוי ולכן נאלצו התושבים להקים בתי קברות מרוחקים מהעיר. התושבים המוסלמים הקימו את בית הקברות עבד אל-נבי המוכר כבית הקברות המוסלמי בגן העצמאות, הממוקם בצידה המערבי של הגלריה בסמוך למלון הילטון על חוף ימה של תל אביב, אשר שימש לא רק את התושבים היפואיים אלא גם את תושבי הכפר סומייל (אל-מסעודייה) ששרידיו נמצאים מצידה המזרחי של הגלריה (מגדל המאה הממוקם בצומת אבן גבירול וארלוזורוב). לרגלי בית הקברות, הנמצא מעל מצוק כורכר, ישנה אנדרטת זיכרון לד"ר חיים ארלוזורוב אשר נרצח ב-1933. הרצח, שעורר סערה גדולה בקרב היישוב העברי, נותר לא מפוענח, וחושף את המתחים הפנימיים בתוך הקהילה היהודית על אופייה וזהותה של ישראל. ארלוזורוב נטמן בבית העלמין טרומפלדור אשר נוסד גם הוא ע"י יהודי יפו להרחקת מחלת הכולרה, אך מעבר לכך שמשה קניית האדמה תקיעת יתד של התיישבות יהודית באזור.

בתי הקברות אמנם היוו פתרון לסוגיית מחלת הכולרה אך נושאים בחובם מטענים פוליטיים הנשזרים בסיפור התפתחותה של העיר תל אביב ומשמשות נקודת פתיחה למתח המתמשך בין שתי הערים - תל אביב ויפו.

חטאב מציג אובייקטים שדרכם הוא מציג תיקון למקום דרך אובייקטים המשלבים בין סריגה מעגלית המדמה צינורות / אפיקים המשמשים מעין מחוללי אנרגיה שמטרתם לתווך בין האנרגיות הארציות לעולם הרוח. עוז-ארי מזמינה את הצופה לעצור ולהרהר בקוד החזותי הישראלי. אובייקטים כדוגמת הכומתה הצבאית והכיסוי הכחול של תעודת הזהות שהם חלק אינטגרלי מחיי היומיום, הפכו לסמלים בתודעה שלנו. בחינה זו נעשית על ידי סריקת האובייקטים והגדלתם לממדים גדולים ממידותיהם במציאות. השינוי מאפשר מבט מחודש על תוכניהם.

מרץ 2019